

Wykres - część szósta

Wykonanie rob. przez osobę fizyczną
(art 356a2 KC) dopuszczalne

S. B. - ~~§~~
urządkiem

Sygn. akt I CSK 255/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska (przewodniczący)

SSN Paweł Grzegorzcyk

SSN Kazimierz Zawada (sprawozdawca)

Protokolant Beata Rogalska

w sprawie z powództwa M. S.A.

przeciwko Samodzielnemu Publicznemu Dziecięcemu Szpitalowi Klinicznemu

w [...]

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 3 marca 2017 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 9 grudnia 2015 r., sygn. akt I ACa .../15,

- 1) oddała skargę kasacyjną,
- 2) zasądza od strony powodowej na rzecz strony pozwanej kwotę 3600 (trzy tysiące sześćset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

podstawie, a więc nie tylko tytułem przeniesienia na niego wierzytelności lub wstąpienia w prawa zaspokojonego wierzyciela, ale i na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu - jako roszczenia o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2016 r., V CSK 446/15, i 21 kwietnia 2016 r., III CSK 245/15). Rozumuje się następująco: skoro ustawodawca ze względu na ważny interes publiczny ograniczył w sposób przewidziany w art. 54 ust. 5 i 6 u.d.l. w szerokim zakresie obrót „wierzytelnościami szpitalnymi”, to oceniając konsekwentnie, obejściem tego ograniczenia byłoby dopuszczenie nabycia przez kontrahenta wierzyciela zakładu opieki zdrowotnej wobec tego zakładu roszczenia o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia wskutek zapłaty dokonanej w wyniku świadomego i niemającego podstawy prawnej działania w sferze jego interesu. W takim razie przyznaje się temu kontrahentowi, który dokonał zapłaty na rzecz wierzyciela, tylko roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia wobec wierzyciela - odbiorcy zapłaty.

W niektórych jednak orzeczeniach Sąd Najwyższy zaakceptował samą możliwość dochodzenia od zakładu opieki zdrowotnej roszczenia o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia przez podmiot, który w związku z czynnością podlegającą sankcji przewidzianej w art. 54 ust. 6 u.d.l. dokonał zapłaty na rzecz wierzyciela tego zakładu - choć w żadnej z rozpoznawanych spraw nie stwierdził przesłanek do uwzględnienia tego roszczenia (wyroki z dnia 13 stycznia 2016 r., II CSK 185/15, i 6 maja 2016 r., I CSK 371/15, oraz postanowienie z 24 stycznia 2017 r., II CSK 474/16). Akceptacja tej możliwości zakłada, że mimo nieważności czynności prawnej, wskutek zapłaty osoby trzeciej na rzecz wierzyciela następuje w granicach zapłaconej kwoty wygaśnięcie długu zakładu opieki zdrowotnej.

Artykuł 356 § 2 k.c. stanowi, że jeżeli wierzytelność pieniężna jest wymagalna, wierzyciel nie może odmówić przyjęcia świadczenia od osoby trzeciej, chociażby osoba ta działała bez wiedzy dłużnika. Zapłata, którą ten przepis ma na względzie, podlega zaliczeniu na poczet świadczenia dłużnika. Jej skutkiem jest wygaśnięcie zobowiązania dłużnika w granicach kwoty uiszczonej wierzycielowi. Z reguły osoba trzecia płaci cudzy dług ze względu na stosunek prawny, jaki ją łączy z dłużnikiem. Jeżeli osoba trzecia nie nabyła spłaconej wierzytelności (wstąpienie w prawa zaspokojonego wierzyciela, przelew), o przysługiwaniu jej

regresu wobec dłużnika, rozstrzyga łączący ją z dłużnikiem stosunek prawny, ze względu na który nastąpiła zapłata. Gdy zaś osoba trzecia nie nabyła spłaconej wierzytelności i zarazem brak stosunku prawnego łączącego ją z dłużnikiem, za właściwy środek do rozliczeń między osobą trzecią a dłużnikiem z tytułu spełnienia jego świadczenia uznaje się roszczenie o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia. = oś 405 k

Jest tak, jak przedstawiono, jednak tylko wtedy, gdy dłużnik nie sprzeciwił się przyjęciu świadczenia przez wierzyciela od osoby trzeciej, Artykuł 356 § 2 k.c. chroni wyłącznie interesy dłużnika. Z tego powodu dłużnik może sprzeciwić się przyjęciu świadczenia przez wierzyciela od osoby trzeciej i w ten sposób nie dopuścić do wygaśnięcia swego zobowiązania w sposób przewidziany w art. 356 § 2 k.c. Takie rozumienie art. 356 § 2 k.c. harmonizuje z uregulowaniem zawartym w art. 508 k.c.

Zastosowanie art. 356 § 2 k.c. należy uznać także za wyłączone na podstawie art. 54 ust. 5 i 6 u.d.l. w odniesieniu do zapłaty przez osobę trzecią na rzecz wierzyciela zakładu opieki zdrowotnej, uiszczonej w związku z jakąkolwiek czynnością prawną mającą na celu zmianę wierzyciela zakładu opieki zdrowotnej dokonaną bez wymaganej zgody podmiotu tworzącego. Przesądza o tym omówiony wyżej cel i zakres regulacji art. 54 ust. 5 i 6 u.d.l. Przepisy te uzależniają skuteczne dokonanie czynności prawnych, których skutkiem, choćby tylko pośrednim, jest zmiana wierzyciela, od decyzji podmiotu tworzącego. Dopóki brak wymaganej zgody podmiotu tworzącego, dopóty zatem nie można dopuścić, na żadnej podstawie, zastąpienia - w szerokim funkcjonalnym tego słowa znaczeniu - dotychczasowego wierzyciela zakładu opieki zdrowotnej innym podmiotem; także więc - jak przyjął Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 17 marca 2016 r., V CSK 446/15, i 21 kwietnia 2016 r., III CSK 245/15 - na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu, a taką możliwość otwierałoby stosowanie art. 356 § 2 k.c. do zapłaty uiszczonej w związku z dokonaną bez wymaganej zgody czynnością mającą na celu zmianę dotychczasowego wierzyciela. W takim razie kontrahent wierzyciela, który dokonał zapłaty, ma tylko roszczenie wobec wierzyciela o zwrot nienależnego świadczenia.